

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 669/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 38Em/4/2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 38Em/4/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **prikazuje** v konaní sp. zn. 38Em/4/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadost'učinenie, a to každému po **1 000 eur**, ktoré im **je** Okresný súd Bratislava III **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 29. novembra 2022, ktoré boli spojené na spoločné konanie uznesením ústavného súdu zo 7. decembra 2022, domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na rodinný a súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práv na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na rešpektovanie

súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom okresného súdu v konaní o výkon rozhodnutia. Sťažovateľ 2 sa domáha aj vyslovenia porušenia základného práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práv na starostlivosť rodičov podľa čl. 7 ods. 1 a na ochranu pred zasahovaním do rodinného života podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa. Sťažovatelia žiadajú okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov s tým, že každému z nich bude priznané finančné zadostučinenie po 5 000 eur.

II.

2. Ešte pred začatím ústavnou sťažnosťou namietaného konania sa sťažovateľ 1 styku s maloletým sťažovateľom 2 domáhal návrhom zo 4. decembra 2019, v ktorom žiadal nariadiť výkon uznesenia okresného súdu z 20. mája 2019 v spojení s uznesením krajského súdu z 29. júla 2019, ktorými bol neodkladným opatrením upravený styk sťažovateľa 1 s maloletým sťažovateľom 2. Už vo vzťahu k tomuto vykonávaciemu konaniu sťažovatelia namietali prietahy v postupe okresného súdu ústavnou sťažnosťou, o ktorej bolo rozhodnuté nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 200/2022 zo 6. septembra 2022 tak, že bolo vyslovené porušenie v tejto sťažnosti uvedených ústavných práv sťažovateľov, okresnému súdu bolo prikázané konať v tomto predchádzajúcom konaní bez zbytočných prietáhov a obom sťažovateľom bolo priznané finančné zadostučinenie každému po 3 000 eur. Dôvodom vyhovenia ústavnej sťažnosti bolo, že okresný súd od začatia konania v decembri 2019 do júna 2022 nebol schopný zabezpečiť výkon rozhodnutia, keď nevyužil dostupné zákonné prostriedky a zároveň nerozhodol o odklade alebo zastavení výkonu rozhodnutia.

3. V priebehu tohto vykonávacieho konania okresný súd rozsudkom z 8. júna 2021, ktorý nadobudol vykonateľnosť 17. júna 2021, upravil styk sťažovateľa 1 s maloletým sťažovateľom 2 tak, že po dobu troch mesiacov od vykonateľnosti najmenej štyrikrát za mesiac sa styk vykoná v osobitnom centre, pričom matke uložil zabezpečiť prítomnosť sťažovateľa 2 v centrom určených termínoch. Po uplynutí tohto styku upravil okresný súd styk sťažovateľa 1 so sťažovateľom 2 tak, že sa budú stretávať každý týždeň po dve poobedia v pracovných dňoch a každý druhý týždeň počas celého víkendu.

4. Na návrh sťažovateľa 1 z 27. októbra 2021 na okresnom súde začalo konanie o výkon tohto rozsudku. Okresný súd 27. decembra 2021 doručil matke výzvu na dobrovoľné plnenie. Matka sa k tejto výzve vyjadrila podaním z 11. januára 2022, v ktorom konanie navrhla zastaviť, keďže maloletý má zo stretávania so sťažovateľom 1 obavy a rozsudok sčasti asistovaného styku je nejasný a neurčitý. Okresný súd 2. februára 2022 ustanovil maloleťmu opatrovníka, vyzval úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na prešetrenie pomerov maloletého a centrum na zaslanie správy o realizácii styku. Správa úradu bola súdu doručená 1. marca 2022. Centrum vyjadrenie nezaslalo, a preto ho okresný súd opätovne vyzval 25. apríla 2022. Úrad okresnému súdu 28. apríla 2022 a 1. júna 2022 zaslal žiadosti sťažovateľa 1 o sprostredkovania styku s maloletým. Obdobne sa sťažovateľ podaním z 27. mája 2022 obrátil na okresný súd.

5. Okresný súd 22. júna 2022 vyzval matku na dobrovoľné plnenie povinností uložených rozsudkom. Výzva bola matke doručená 28. júna 2022. Matka sa k tomu vyjadrila podaním z 12. júla 2022 tak, že výkon rozhodnutia nie je v záujme maloletého. Dňa 21. októbra 2022 okresný súd požiadal úrad o prešetrenie pomerov maloletého. Úrad správu podal

10. novembra 2022. Sťažovateľ 1 3. januára 2023 navrhol vstup prokurátora do konania a 9. januára 2023 žiadal, aby bola matke uložená pokuta.

III.

6. Sťažovatelia postup okresného súdu považujú za zdĺhavý a neefektívny, a teda nesmerujúci k odstráneniu ich právnej neistoty. Za neprípustné považujú to, že napriek vykonateľnému rozhodnutiu upravujúcemu ich kontakt k tomuto už štyri roky nedošlo, čo nemožno rozumne ospravedlniť. Osobitne namietajú, že okresný súd ani po roku nenariadil výkon rozhodnutia a ani nevyužil dostupné nástroje na zabezpečenie ich stretávania, hoci matka ich styk dlhodobo od februára 2018 odopiera, a tak aj mieni robiť naďalej. Podľa sťažovateľov nečinnosti okresného súdu nezabránilo ani to, že voči skoršiemu vykonávaciemu konaniu bolo vyslovené porušenie ich základných práv a okresnému súdu bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov.

7. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril slovami sudkyne, ktorej je vec pridelená, tak, že priebežne koná, no v súdnom oddelení nie sú vytvorené podmienky na prácu, keďže napriek neprimerane vysokému nápadu v ňom nie je posledný rok asistentka a v roku 2022 bolo súdne oddelenie dlhší čas bez vyššieho súdneho úradníka a súdnej tajomníčky. Okrem toho je poddimenzované aj obsadenie sudcami, ktorí vybavujú rodinné veci. Sudkyňa, ktorej je vec pridelená, napokon poukázala na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky týkajúce sa disciplinárnej zodpovednosti sudcov.

IV.

8. Z hľadiska posúdenia porušenia ústavných práv v súvislosti s postupom okresného súdu je rozhodujúcim prvkom obsah namietaného konania a jeho nadväznosť na konanie, v ktorom sa sťažovateľ 1 už na základe neodkladného opatrenia ešte z roku 2019 o úprave jeho styku s maloletým sťažovateľom 2 domáhal výkonu rozhodnutia. Už vo vzťahu k tomuto konaniu bolo nálezom ústavného súdu zo 6. septembra 2022 vyslovené porušenie ústavných práv sťažovateľov. Z pohľadu ústavných práv sťažovateľov však tieto vykonávacie konania nemožno oddeliť a pri posúdení ich opakovanej ústavnej sťažnosti treba vychádzať z toho, že v oboch konaniach sa sťažovateľ 1 domáha výkonu materiálne obdobných rozhodnutí, ktoré majú zabezpečiť obnovu ich rodinného vzťahu. V tejto súvislosti nie je rozhodujúca rozdielna forma súdnych rozhodnutí, keď v prvom konaní šlo o výkon neodkladného opatrenia a v druhom o výkon rozsudku. Ide o materiálne zhodné, procesne zrejme paralelne nesprávne vedené konania smerujúce k ochrane rovnakých ústavných práv.

9. K porušeniu ústavných práv sťažovateľov na rodinný a súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a sťažovateľa 2 aj na starostlivosť rodičov a ochranu pred zasahovaním do rodinného života podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa došlo tým, že okresný súd v konaní o výkon neodkladného opatrenia po dlhú dobu viac ako troch rokov, ktorá siaha od konca roka 2019 až do polovice roka 2022, nebol schopný vynútiť si realizáciu stretávania sa sťažovateľov. Porušenie týchto materiálnych ústavných práv prietahmi v súdnom konaní, ktoré trvali od decembra 2019 do septembra 2022, však vylučuje to, aby obdobný záver mohol byť konštatovaný aj vo vzťahu ku konaniu, ktoré je namietané touto ústavnou sťažnosťou, materiálne smeruje k rovnakému cieľu a trvá len niečo viac ako rok. Skutočnosť odcudzenia sťažovateľov – otca a maloletého syna nebola

spôsobená v konaní namietanom touto ústavnou sťažnosťou, ale z pohľadu ich ústavných práv relevantným zlyhaním okresného súdu pri výkone ním nariadeného neodkladného opatrenia. Preto je ústavná sťažnosť vo vzťahu k týmto ústavným právam nedôvodná, keďže k zásahu došlo skoršími priet'ahmi v predchádzajúcom konaní.

10. Tento záver však nemožno vzťahnuť na posúdenie toho, či namietaným postupom okresného súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Vo veci sťažovateľov z pohľadu týchto ústavných práv ide predovšetkým o rozhodnutie o tom, či sa rozhodnutie vykoná. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

11. To, že sťažovateľ 1 sa dlhoročne napriek dvom súdnym rozhodnutiam a dvom konaniam o výkon rozhodnutia nestretáva s maloletým, vyžadovalo od okresného súdu osobitnú pozornosť, ktorá mala viesť k efektívnemu a rýchlemu postupu (II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Nielen v konaní o výkon neodkladného opatrenia, ktoré začalo v roku 2019, ale aj v namietanom konaní tak tomu nebolo.

12. Z priebehu konania nemožno identifikovať žiadne okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit' to, že sťažovatelia prispeli k predĺženiu konania. Naopak, sťažovateľ 1 sa aktívne zaujímal o priebeh konania. Okresný súd aj v namietanom konaní, hoci mu z postojov povinnej matky muselo byť zrejmé, že nedôjde ku konsenzuálnemu stretávaniu sťažovateľov, postupoval tak, že sústredene nezhrmažďoval poznatky na to, aby mohol rozhodnúť niektorým zo zákonom predpokladaným spôsobov. Návrh sťažovateľa 1 s výzvou na dobrovoľné splnenie bol matke maloletého doručený až s odstupom dvoch mesiacov od podania návrhu. Opäť s odstupom ďalšieho mesiaca okresný súd urobil ďalšie úkony, pričom až v júni 2022 matku vyzval na dobrovoľné plnenie, hoci mu muselo byť zrejmé už po jej prvom vyjadrení v januári 2022, že ku konsenzuálnemu stretávaniu sťažovateľov nedôjde. Následne okresný zostal celkom pasívny až do októbra 2022, keď neadresne požiadal o prešetrenie pomerov maloletého sťažovateľa 2, z čoho bola zistená už do januára 2022 známa okolnosť o tom, že k dobrovoľnému stretávaniu sťažovateľov nedôjde.

13. Postup súdu vo veci sťažovateľa bol od januára 2022 celkom neefektívny, keď z vyjadrenia matky zrejmá procesná skutočnosť bola predmetom ďalšieho zisťovania bez toho, aby z nej boli vyvedené následky či už v podobe uloženia pokuty [§ 382 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“)], uskutočnenia výkonu rozhodnutia (§ 384 CMP), odkladu (§ 389 CMP) alebo zastavenia výkonu (§ 390 CMP). Okresný súd namiesto vyvedenia právnych následkov zo zistených skutočností tieto skutočnosti opakovane preveroval bez toho, aby bolo možné objektívne očakávať ich zmenu. Namiesto rozhodného postupu celkom zbytočne konanie zaťažil schematickým zisťovaním už zistených skutočností. Tým došlo k celkom zbytočnému predĺženiu konania, ktoré vyžaduje takmer okamžitú a aktívnu reakciu súdu. Ak treba urýchlený postup vyžadovať vo vzťahu ku konaniam, ktoré sa týkajú maloletých detí, ešte vyššiu efektívnosť

treba očakávať v konaniach, v ktorých má dôjsť k výkonu rozhodnutí, ktoré sa týkajú vzťahov rodičov a detí. Opačný prístup môže viesť k nezvratným následkom. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti sčasti vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s tým, že okresnému súdu bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov.

14. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, na predošlom nálezom vyplatené finančné zadosťučinenie 3 000 eur samostatne každému zo sťažovateľov, no stále neakceptovateľný postup okresného súdu pri výkone rozhodnutia v rodinnoprávnej veci sťažovateľov, každému zo sťažovateľov bolo podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie po 1 000 eur.

15. K tvrdeniu okresného súdu o jeho zaťažnosti a nedostatočnom personálnom obsadení treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Pre posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti nie je podstatné, či je okresný súd riadený správnym spôsobom. Rovnako bez významu sú závery všeobecných súdov v disciplinárnych konaniach sudcov. Úlohou ústavnej sťažnosti primárne nie je pomenúvať nedostatky v správe súdnictva. Rovnako tento nález nesmeruje k vyvodu disciplinárnej zodpovednosti sudcu.

V.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov v zásade odôvodňuje to, aby im podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde boli nahradené trovy konania v súvislosti s ich zastúpením advokátom. K využitiu tejto možnosti však pristúpené nebolo s ohľadom na to, že sťažovatelia si porušenie svojich ústavných práv, napriek zastúpeniu jedným advokátom, uplatnili samostatne v dvoch konaniach, hoci už z predchádzajúceho postupu ústavného súdu v ich obdobnej ústavnej sťažnosti im muselo byť zrejmé, že je hospodárne postupovať tak, aby si svoje ústavné práva uplatnili spoločne jednou ústavnou sťažnosťou. Takýto nehospodárny postup sťažovateľov, či skôr ich advokáta, si vyžiadal rozhodovanie ústavného súdu o spojení konaní o ich ústavných sťažnostiach. Takýto neracionálny a ústavný súd zaťažujúci prístup je dôvodom na to, aby sťažovateľom nebola priznaná náhrada trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu